

Konstitutionsutskottets yttrande 2020/21:KU3y

Kommissionens arbetsprogram 2021

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 15 oktober 2020 att ge övriga utskott tillfälle att senast den 12 november 2020 yttra sig över kommissionens arbetsprogram för 2021 (COM(2020) 690), under förutsättning att arbetsprogrammet då skulle ha hänvisats till utrikesutskottet för granskning. Arbetsprogrammet hänvisades till utrikesutskottet den 4 november 2020.

Konstitutionsutskottet välkomnar kommissionens avsikt att lägga fram en strategi mot antisemitism. Utskottet sätter också stort värde på kommissionens nya satsning på demokratin i Europa och välkomnar åtgärder som syftar till att motverka desinformation och hot om extern inblandning i valet till Europaparlamentet samt för att stödja fria och oberoende medier.

Utskottet tar också tillfället i akt att påminna om utskottets invändningar mot tidigare förslag om s.k. toppkandidater och gemensamma valkretsar vid val till Europaparlamentet.

I yttrandet finns en avvikande mening (L).

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram 2021

Den 19 oktober 2020 presenterade kommissionen sitt arbetsprogram för 2021, Ett livskraftigt EU i en känslig omvärld, inklusive fyra bilagor (COM(2020) 690).

Kommissionens arbetsprogram för 2021 är indelat i sex huvudmål. Under rubriken Främjande av vår europeiska livsstil anför kommissionen att den med hänsyn till ökningen av antisemitiskt våld och antisemitiska hatbrott kommer att lägga fram en heltäckande strategi mot antisemitism som stöd och komplement till medlemsstaternas insatser. Under rubriken En ny satsning på demokratin i Europa framhåller kommissionen att en europeisk handlingsplan för demokrati ska antas. Den ska förbättra våra demokratiers motståndskraft, ta itu med hot om extern inblandning i valet till Europaparlamentet, motverka desinformation samt stödja fria och oberoende medier. Nästa år, dvs. 2021, avser kommissionen att föreslå tydligare regler om finansiering av de europeiska politiska partierna och verka för ökad transparens kring betald politisk reklam. Kommissionen kommer också att föreslå förbättringar av rätten att delta i val för EU-medborgare som flyttar i Europa. Slutligen aviseras åtgärder för att skydda journalister och det civila samhället mot yttrande-frihetsrättsliga okynnesstämningar.

Arbetsprogrammet innehåller bl.a. 44 nya initiativ. De initiativ som framför allt faller inom konstitutionsutskottets beredningsområde är ett meddelande om en strategi för bekämpning av antisemitism (nr 37) och ett öppenhets- och demokratipaket (nr 42). Öppenhets- och demokratipaketet består av följande delar:

- a. översyn av stadgarna för och finansiering av europeiska politiska partier och stiftelser
- b. större insyn vad gäller betald politisk reklam
- c. översyn av direktivet om fastställande av närmare bestämmelser för rösträtt och valbarhet vid val till Europaparlamentet för unionsmedborgare som är bosatta i en medlemsstat där de inte är medborgare
- d. översyn av direktivet om närmare bestämmelser för rösträtt och valbarhet vid kommunala val för unionsmedborgare som är bosatta i en medlemsstat där de inte är medborgare
- e. initiativ mot rättegångsmissbruk som riktar sig mot journalister och människorättsförsvarare.

De nämnda förslagen under punkterna a–d uppges vara lagstiftningsinitiativ, medan förslaget under punkt e anges röra lagstiftning eller icke-lagstiftning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser med oro på ökningen av antisemitiskt våld och antisemitiska hot. Varje form av uttryck för antisemitism är oacceptabelt i en tolerant och öppen demokrati. Utskottet välkomnar därför kommissionens avsikt att lägga fram en strategi mot antisemitism.

Utskottet sätter också stort värde på kommissionens nya satsning på demokratin i Europa. Utskottet välkomnar åtgärder för att förbättra våra demokratiers motståndskraft mot yttre påverkan, däribland åtgärder som syftar till att motverka desinformation och hot om extern inblandning i valet till Europaparlamentet samt för att stödja fria och oberoende medier.

Samtidigt ger arbetsprogrammet knapphändig information om de enskilda lagstiftningsförslagen, t.ex. översynen av stadgarna för och finansiering av europeiska politiska partier och direktivet om rösträtt och valbarhet vid val till Europaparlamentet, vilket gör det svårt för utskottet att framföra några synpunkter på om förslagen bör läggas fram eller inte. Utskottet kommer att ta ställning till de enskilda förslagen när de läggs fram av kommissionen.

Utskottet vill också ta tillfället i akt att påminna om utskottets invändningar mot tidigare förslag om s.k. toppkandidater och gemensamma valkretsar vid val till Europaparlamentet (se utl. 2015/16:KU27 och prot. 2017/18:27 § 4).

Stockholm den 12 november 2020

På konstitutionsutskottets vägnar

Karin Enström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Enström (M), Hans Ekström (S), Ida Karkiainen (S), Marta Obminska (M), Matheus Enholm (SD), Per-Arne Håkansson (S), Linda Modig (C), Mia Sydow Mölleby (V), Ida Drougge (M), Fredrik Lindahl (SD), Laila Naraghi (S), Tuve Skånberg (KD), Daniel Andersson (S), Tina Acketoft (L), Mikael Strandman (SD), Camilla Hansén (MP) och Erik Ottoson (M).

Avvikande mening

Kommissionens arbetsprogram 2021 (L)

Tina Acketoft (L) anför:

Liberalerna vill fördjupa och demokratisera Europasamarbetet. I detta ingår att stärka Europaparlamentets roll och möjligheter till ansvarsutkrävande och lagstiftning. Jag väljer därför att lämna en avvikande mening när det gäller den del av utskottets ställningstagande som rör s.k. toppkandidater och gemensamma valkretsar vid val till Europaparlamentet.

I övrigt har jag inte något att invända mot utskottets ställningstagande.